

Ohrožují vysoké ceny energií fungování pracovišť Akademie věd ČR?

20.12.2022 - Luděk Svoboda a Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Topit, či netopit, provést nákladné experimenty, nebo je odložit? Otázky, jež si aktuálně pokládají vedení pracoviště Akademie věd ČR. Částky za energie a plyn totiž vystoupaly tak vysoko, že některé ústavy musejí zvažovat, jakým prioritám dají zelenou a kterým naopak vystaví stopku. Hrozí omezení výzkumů a nákupů nových přístrojů?

Mimořádnost situace potvrzuje předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová: „Nárůst cen energií jsme řešili už na jarním zasedání Akademického sněmu. Už na začátku roku bylo totiž jasné, že se razantně zvýší pracovištím výdaje na pokrytí energií. V některých případech i pětinasobně.“

K lepším cenám za elektřinu a plyn se pracoviště Akademie věd ČR mohou dostat prostřednictvím společného nákupu na Českomoravské komoditní burze Kladno. „V současnosti jde touto cestou napřímo třicet devět pracovišť, dalších jedenáct v rámci svých areálů s tím, že se jim energie přefakturují,“ vysvětluje Tomáš Wencel, ředitel Střediska společných činností AV ČR, které nákupy na burze zprostředkovává.

Miliony korun za energie navíc

Pro rok 2022 pracoviště původně vysoutěžila cenu elektrické energie (vysoké napětí) 1898 korun/MWh od společnosti LUMIUS. „Podobně jako jiné firmy ale ani společnost LUMIUS neustála zvyšující se ceny komodit a k 11. lednu 2022 činnost a dodávky energií ukončila,“ vysvětluje místopředseda Akademie věd ČR a hlavní „pokladník“ Martin Bilej.

Pracoviště tak musela – byť ne na dlouho – dočasně přejít k dodavateli poslední instance, který účtoval několikanásobně vyšší částky – konkrétně až okolo 9000 Kč/MWh. Martin Bilej doplňuje, že ztráty za toto období byly citelné: „Šlo často o experimentální pracoviště, která mají energeticky náročné technologie. Na každý den u dodavatele poslední instance padl navíc téměř jeden milion korun.“

Středisko společných činností AV ČR se pro pracoviště po krachu společnosti LUMIUS snažilo co nejrychleji vysoutěžít nového dodavatele elektřiny (vysoké napětí). V prvním pokusu s vyvolávací cenou 5700 Kč/MWh neuspělo. Při další aukci se podařilo vysoutěžít cenu 4999 Kč/MWh. Úspěšná aukce byla za dané situace důvodem k radosti. Více než dvojnásobná částka za jeden megawatt ve srovnání s původními cenami ale pro rozpočet Akademie věd ČR znamenala neplánovaný výdaj ve výši 145 milionů korun ročně navíc.

Kritickou situaci řešilo vedení Akademie věd ČR s vládou, která souhlasila s navýšením finančních prostředků o 293,5 milionu korun – z toho 90 milionů korun směřovalo k pracovištím, jež zvýšení cen energií zasáhlo.

Doplňme, že celkový odběr energie všech pracovišť (získané z komoditní burzy) činí dohromady více než 74 tisíc MWh (elektřina) a 41 tisíc MWh (plyn). Před zastropováním cen při uvedených odběrech hrozilo, že meziroční „skok“ mezi lednem 2022 a lednem 2023 bude 950 milion korun. „Zastropování cen v roce 2023 nám naštěstí výrazně ulehčí. Meziroční nárůst tak bude ‚pouze‘ okolo pěti set šedesáti milionů korun,“ říká Martin Bilej.

Nadějné vyhlídky?

Pro nadcházející rok navrhla česká vláda navýšení rozpočtu Akademie věd ČR o 200 milionů korun, dalších necelých osm set tisíc korun by měla naše instituce získat jako organizační složka státu. I tak ale navýšení výdajů na energie pokryje asi jen čtyřicet procent předpokládaného nárůstu cen.

„Akademická rada proto v rozpočtu pro rok 2023 navrhne, aby Akademický sněm schválil další navýšení prostředků na energie, které by pokrylo navíc 25 % předpokládaného růstu cen. Bohužel ale na úkor nákupů přístrojového vybavení,“ říká Martin Bilej a dodává, že kompenzace za zvýšení cen tepla se bude řešit až na začátku příštího roku, protože dosud chybějí podrobnější podklady.

Jak se pracoviště Akademie věd ČR vyrovnávají se současnou situací jsme zjišťovali v anketě s řediteli a ředitelkami. Jejich odpovědi si přečtete v říjnovém čísle měsíčníku *AB / Akademický bulletin*:

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Ohrozuji-vysoke-ceny-energii-fungovani-pracovist-Akademie-v-ed-CR>